

УДК 340.15

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313.2019.7.28>**Михайло Пиртко,***аспірант кафедри історії держави, права та політико-правових учень
Львівського національного університету імені Івана Франка*

РЕФОРМА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В АВСТРІЙСЬКІЙ ІМПЕРІЇ ЗА ПРАВЛІННЯ МАРІЇ ТЕРЕЗІЇ

Стаття присвячена аналізу реформ державного управління в Австрійській імперії за правління Марії Терезії (1740–1780 рр.). Зокрема, проаналізовано історико-правове підґрунтя та регіональні особливості формування системи управління в державі, причини створення та компетенцію нових адміністративних органів. Простежено процес поступової інтеграції Галичини в державно-правову структуру монархії Габсбургів. Визначено, що основними напрямками реформ у рамках політики освіченого абсолютизму були уніфікація та централізація системи адміністрування. Державно-правова система Австрії формувалася еволюційно, а її ключовими ознаками до середини XVIII ст. були абсолютна влада монарха та становий характер суспільства. Монарх зосереджував у своїх руках усю повноту влади і вважався єдиним джерелом права. Стани з часів Середньовіччя володіли значними привілеями і впливали на ухвалення державних рішень. Однак у модерну епоху в Західній Європі відбувався процес обмеження станових прав і привілеїв. Зокрема, ленні норми втратили юридично-державне значення, залишившись лише юридично-приватними приписами, що регламентували спосіб посідання і набуття маєтків. Станом на XVIII ст. в монархії Габсбургів проживало 14 етнічних груп, які розмовляли 17 мовами і практикували 9 різних релігій. Землі Габсбурзької монархії на початок правління Марії Терезії склалися з таких частин: 1) австрійські провінції (Верхня і Нижня Австрія, Штирія, Карінтія, Карніола, Тіроль, Воральберг) – землі фамілії Габсбургів; 2) території Богемської корони (Богемія, Моравія і Сілезія); 3) королівство Угорщина; 4) князівство Трансільванія; 5) австрійські Нідерланди (бельгійські провінції); 6) італійські землі (Тоскана, Ломбардія). Станом на 1748 р. територія монархії поділялася на дванадцять провінцій (губерній), на чолі яких стояли призначені імператрицею губернатори, котрі безпосередньо підпорядковувалися центральній владі. Провінції поділялися на округи (циркули) на чолі зі старостами.

Ключові слова: реформи, управління, освічений абсолютизм, державна влада, правова сфера, Австрійська монархія.

Постановка проблеми. Сучасні процеси європейської інтеграції України зумовлюють актуальність формування оптимальних за структурою і ефективних за змістом діяльності органів державного управління. Важливим чинником визначення ефективності функціонування органів державного управління має стати досягнення стандартів забезпечення прав і свобод людини з урахуванням сучасних реалій розвитку сучасного українського суспільства. Тому у суспільстві зростає інтерес до європейського зразка, до історії формування європейських традицій і тенденцій, які історично поширювалися на українських землях. У зв'язку з цим великої наукової цінності, пізнавального і практичного значення набуває історичний досвід державно-правового розвитку Австрії. Особливий інтерес викликає історико-правова характеристика реформ державного управління в Австрійській монархії за правління Марії Терезії (1740–1780 рр.).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Деякі аспекти історико-правового аналізу реформи державного управління в Австрійській монархії за правління Марії Терезії (1740–1780 рр.) висвітлювали такі українські вчені, як В. Кульчицький, І. Бойко, Б. Тищик, І. Настасяк, В. Гончаренко, М. Никифорак та інші, а також зарубіжні вчені, зокрема П. Андерсон, О. Бальцер, К. Воцелка, Е. Прістер, Е. Цольнер та ін.

Метою статті є історико-правовий аналіз реформи державного управління в Австрійській монархії за правління Марії Терезії (1740–1780 рр.).

Виклад основного матеріалу. Державно-правова система Австрії формувалася еволюційно, а її ключовими ознаками до середини XVIII ст. були абсолютна влада монарха та становий характер суспільства [1, с. 168]. Монарх зосереджував у своїх руках усю повноту влади і вважався єдиним джерелом права. Стани з

часів Середньовіччя володіли значними привілеями і впливали на ухвалення державних рішень. Однак у модерну епоху у Західній Європі відбувся процес обмеження станових прав і привілеїв. Зокрема, ленні норми втратили юридично-державне значення, залишившись лише юридично-приватними приписами, що регламентували спосіб посідання і набуття маєтків [2, с. 69]. Станом на XVIII ст. в монархії Габсбургів проживало 14 етнічних груп, які розмовляли 17 мовами і практикували 9 різних релігій [3, с. 103]. Землі Габсбурзької монархії на початок правління Марії Терезії склалися з таких частин: 1) австрійські провінції (Верхня і Нижня Австрія, Штирія, Карінтія, Карніола, Тіроль, Воральберг) – землі фамілії Габсбургів; 2) території Богемської корони (Богемія, Моравія і Сілезія); 3) королівство Угорщина; 4) князівство Трансильванія; 5) австрійські Нідерланди (бельгійські провінції); 6) італійські землі (Тоскана, Ломбардія). Станом на 1748 р. територія монархії поділялася на дванадцять провінцій (губерній), на чолі яких стояли призначені імператрицею губернатори, котрі безпосередньо підпорядковувалися центральній владі. Провінції поділялися на округи (циркули) на чолі зі старостами [4, с. 44].

В імперії станом на середину XVIII ст. не існувало єдиної системи адміністрації, оскільки провінційні стани створювали власні паралельні урядові інституції. Щорічні асамблеї станів були зорганізовані в чотири курії, які контролювали збір податків, рекрутування чоловіків до війська тощо. Централізація й уніфікація імперії перетворилися на державну ідею (*Österreichischen Gesamtstaatsidee*) [5, с. 159]. Вона здійснювалася Марією Терезією поступово, оскільки на заваді стояли різні географічні, соціальні релігійні, політичні, культурні обставини.

Перша серія адміністративних реформ в Австрії пов'язана з іменем графа Фрідріха Вільгельма фон Гаугвіца (1700–1765) – учня камераліста В. фон Шредера. Ф. Гаугвіц був сином саксонського генерала, котрий оселився у Сілезії. Після втрати імперією Габсбургів частини цього регіону Гаугвіц у 1742 р. очолив місцевий уряд, де передусім впорядкував фінансові справи провінції [6, с. 113]. Як і його вчитель, Ф. фон Гаугвіц поділяв ворожі погляди стосовно ролі станів у провінціях, намагаючись обмежити їхню владу і накласти на них податки. Водночас пропозиції адміністративних змін базувалися на ідеях Й. Юсті. Зрівняння статусу окремих земель через обмеження їхньої автономії мало створити центральний державний апарат Австрійської монархії (включно з Угорщиною та Чехією).

Початок адміністративним змінам поклали військові та податкові зміни, котрі перед-

бачали уніфікацію системи набору до війська та новий принцип збору податків. Імперію поділили на 37 округів, куди скерували урядових чиновників замість колишніх комісарів від земельних громад. Нічим не пов'язані з місцевими інтересами, але досить щедро оплачувані, вони сповна репрезентували волю й інтереси центру. Таким чином, початок податкової реформи спричинив адміністративні зміни, спрямовані на остаточну інтеграцію габсбурзьких земель в єдину імперію [7, с. 64].

Спершу у середині XVIII ст. у спадкових землях імперії центральна влада створила колегіальні уряди – Репрезентації (*Representationen*) на чолі з президентами. При репрезентаціях, які відали усіма справами управління землями і фінансовими питаннями, були створені Сенати юстиції (*Justizsenat*), очолювані губернаторами, котрі вважалися вищою апеляційною інстанцією тієї чи іншої провінції. Із місцевих управ були створені суди першої інстанції (*Landrecht*) [2, с. 78].

Репрезентації діяли від імені і в інтересах монарха, однак задля більшої централізації їх 1763 р. замінили коронні губернаторства (*Gubernium*). Щоправда, в деяких землях функції Репрезентацій перебравли на себе земельні старости (*Landeshauptmannschaft*) або крайові уряди (*Landesregierung*). Втім, до всіх них здебільшого вживали термін «губернаторства». Їх очолювали губернатори, котрих призначав імператор, а тому вони не підпорядковувалися місцевим сеймам і представляли інтереси Відня [6, с. 128]. Ба більше, губернатори отримали право головувати на сеймах, скасовувати їхні рішення, а у разі потреби і розпускати ці представницькі установи. Головною функцією губернаторів був нагляд за «правильним» надходженням податків, підтримка порядку, контроль за громадськими установами, захист селян від ущемлень поміщиків. Чергова адміністративна реформа відбулася у 1782 р., вже за правління імператора Йосифа II [8, с. 6].

У результаті першого поділу Речі Посполитої у 1772 р., здійсненого Австрійською, Пруською і Російською імперіями, до складу монархії Габсбургів увійшли етнічні польські й українські землі, на яких створили окрему провінцію – Королівство Галичини і Лодомерії (*Königreich Galizien und Lodomerien*) з великим князівством Краківським та князівствами Освенцімським і Заторським. До його складу включено землі колишнього Руського, Белзького, окраїн Подільського і Волинського воєводств, а також південні частини Краківського і Сандомирського та частину Люблінського воєводств. У цій штучно створеній адміністративній одиниці

були об'єднані етнічні українські (східна частина Галичини, центр Львів) та польські землі (західна частина Галичини, центр Краків). Королівство Галичини і Лодомерії поділялося на 19 округів (циркулів), 12 з яких становили українські землі Східної Галичини [9, с. 34].

Загалом, Королівство Галичини і Лодомерії стало територіально найбільшою (82 тис. км. кв.) провінцією імперії, в якій (провінції) проживало понад 2,65 млн. осіб [5, с. 163]. Після територіальних втрат 1740–1750-х років імперія Габсбургів помітно розширила свої межі. Та, навіть попри це, імператриця Марія Терезія була схильна розглядати Галичину як тимчасове надбання, котре можна використати при нагоді для обміну на «більш корисну» для Австрії провінцію. У меморіалі губернаторства, надісланому 1773 р. на ім'я Марії Терезії, йшлося про значні проблеми в господарському розвитку регіону і зловживання з боку місцевих чиновників [10, с. 7–8].

В австрійській офіційній термінології приєднання Галичини (*Galizien*) отримало назву «ревіндикації» («прийняття») [11, с. 87]. Юридичною основою такого визначення був історичний факт короткочасного князювання в Галицько-Волинській державі представників угорської династії Арпадів (Андраш II) і короткочасна приналежність Галицько-Волинського князівства до Угорщини – складової частини імперії Габсбургів [12, с. 14].

11 вересня 1772 р. імператриця Марія Терезія видала декрет «*Occupantur Regna Galliciae et Lodomeriae*», згідно з яким землі колишнього Галицького князівства проголошувалися частиною Австрії як «поверненої землі з відновленими правами». У документі йшлося: «Ми, Марія Терезія, королева Угорщини, Чехії, Далмації, Хорватії, Славонії, Галичини і Лодомерії <...>, розглянувши теперішній стан Польщі, разом з двором російської цариці і прусського короля з'ясували, що деякі провінції цього королівства, на які кожному з нас окремо належать здавна права, необхідно відокремити та забрати цей край як частину належної від давна нам території <...>» [13, с. 1–3].

У травні 1773 р. в Галичині створено центральний орган управління – Крайове губернаторство (*Landesgubernium*) на чолі з губернатором. Першим очільником губернаторства став граф Йоганн Антон Перген (до 1774 р.), котрого Відень наділив досить широкими повноваженнями. Кожному громадянину гарантувалося право звертатися з апеляцією до губернатора з приводу оскарження судових вироків [14, с. 155–157].

Губернське правління складалось з окремих департаментів (станом на 1773 р. – шість), що відали окремими галузями господарства. Департамент I був відповідальним за організаційну роботу, залагодження прикордонних конфліктів, дотримання санітарного стану та збирання податків; Департамент II курував судові справи; Департамент III регулював питання господарської монополії і стежив за функціонуванням державних маєтків; Департамент IV видав справами загальної і спеціальної крайової поліції; Департамент V займався справами королівських державних маєтків (доміній) і нормуванням панцинних повинностей; Департамент VI стежив за питаннями функціонування пошти та військової служби [15, с. 9–10].

Унаслідок підписання 7 травня 1775 р. Константинопольського договору між Туреччиною та Австрією до останньої відійшла Буковина (до 1775 р. стосовно неї вживався здебільшого термін Чернівецький генералітет). Відень скористався можливістю встановити свою владу над цим невеликим, але стратегічно важливим регіоном після ослаблення Османської імперії в результаті воєн з Росією. Упродовж 1775–1786 рр. Буковина становила окрему адміністративну одиницю імперії Габсбургів, однак 1787 р., зважаючи на те, що ця земля межувала на півночі й заході з Галичиною, їх об'єднали [16, с. 11].

Центральними органами управління на початок правління Марії Терезії виступали чотири ради: 1) Таємна рада (*Geheimer Rat*), яка займалася вирішенням найважливіших державних питань; 2) Надвірна рада (*Hofrat*), котра курувала внутрішньодержавні питання, у тому числі судові; 3) Надвірна палата (*Hofkammer*), або, іншими словами, фінансова рада; 4) Надвірна військова рада (*Hofkriegsrat*) [17, с. 109]. Чіткого розмежування компетенції між зазначеними органами не було, а відносини між ними характеризувалися конкуренцією і навіть конфронтацією.

У 1742 р. під час реформи державного управління Марія Терезія виділила з компетенції Надвірної канцелярії зовнішньополітичні питання (*politica*), створивши для цього новий орган – Державну канцелярію (*Staatskanzlei*; проіснувала до 1848 р.) [6, с. 119]. До її складу увійшли по три державні міністри і радники та один референт (очолював канцлер). Державна канцелярія опікувалася багатьма справами, у тому числі зовнішніми, проте її компетенція не поширювалася на фінансові та судові питання. Протягом другої половини XVIII ст. з неї виокремлено Чесько-австрійську канцелярію (1749 р.; замість чеської), Директоріум

у суспільних і фінансових справах для чеських і австрійських земель (1752 р.; через п'ять років він поширив свої повноваження на справи Нідерландів й Італії), Об'єднану придворну чесько-австрійську канцелярію (1761 р.; управління спадковими землями), Об'єднану придворну палату (1782 р.), Камеральну та суспільно-політичну дирекцію (1792 р.).

За Надвірною канцелярією (*Hofkanzlei*), очолюваною канцлером, залишили питання внутрішньої політики (*provincialia*) і вище судочинство (*judicialia*); для фінансових і військових справ створили окремі органи управління. Варто зазначити, що між австрійською Державною канцелярією й імперською Надвірною канцелярією, а також між Кауніцом і віце-канцлером імперії, князем Коллередо існували розбіжності, які інколи виливалися у відкрите протистояння [18, с. 155]. У 1765 р. Марія Терезія впровадила для вищих чинів імперії звання надвірного радника, яке стало символом того, що носій цього звання володіє владою, здатною протистояти протекції [19, с. 63].

У меморандумі від 9 грудня 1760 р. В. Кауніц запропонував Марії Терезії створити Державну раду (*Staatsrat*), покликану піклуватися про координацію роботи усіх офіційних установ спадкових земель (Австрія, Богемія), а також у Нідерландах та Італії [6, с. 119]. Вона почала своє функціонування у 1761 р. як найвища над усіма надвірними установами дорадча колегія. До складу Державної ради, яка розглядала проекти імператорських указів і стежила за їх виконанням, належали три міністри, секретар і державний канцлер. До першої Державної ради увійшли: Кауніц, Гаугвіц, фельдмаршал Даун (у ранзі міністрів), граф Блюмеген, барон Борі і А. Ступан (у ранзі державних радників). Секретарем ради став Кьоніг – протеже Кауніца. Таким чином, всі члени Державної ради були австро-богемцями, що посилювало вагу спадкових земель в державному апараті. Цей вищий дорадчий орган сприяв подальшому посиленню централізму. Наприкінці XVIII ст. Державна рада отримала право здійснювати за відсутності (чи важкої хвороби) монарха регентські функції [9, с. 35].

У 1774 р. була створена Галицька надвірна канцелярія (*Galizische Hofkanzlei*), яка однак певний час не мала чітко визначених повноважень, займаючись втіленням у життя австрійської загальнодержавної політики на приєднаних землях. Через два роки Галицьку надвірну канцелярію ліквідували, а відання справами Галичини перейшло до

Об'єднаної надвірної чесько-австрійської канцелярії [20, с. 48].

Управління у містах здійснювали магістрати, представники яких були переважно вихідцями з патриціату. Магістрати склалися з обраних на чотири роки райців (радників) на чолі з бургомістром. Вибори проводилися з дозволу старост і за їхньої безпосередньої присутності. Структурно магістрат поділявся на три сенати: цивільний, кримінальний (обидва виконували функцію судочинства) і політичний (займався господарськими справами). На прикладі Львівського магістрату, який розпочав свою роботу 1 грудня 1787 р. (імператорський патент з'явився ще раніше), можемо проаналізувати структуру цього органу. Отже, магістрат складався з президента, віце-президента, дванадцятьох радників у цивільно-кримінальних справах, чотирьох у політичних справах, чотирьох секретарів, чотирьох протоколістів та 24-х службовців. Крім того, допоміжні функції виконували 20 осіб – судові слуги (возні), сторожі, доглядчі за в'язнями і один кат [21, с. 66]. Згідно з «Описом прав і привілеїв міста Львова» (кінець XVIII ст.) львівський магістрат поділявся на п'ять урядів (*subsellium*): 1) уряд бурмістра; 2) уряд райців; 3) війтівський уряд; 4) міський суд, на якому засідали війт і лавники; 5) вірменський суд [22, с. 113]. Така структура існувала напередодні ліквідації австрійським урядом магдебурзького права.

Імператорським патентом від 13 червня 1775 р. Марія Терезія поширила на Галичину систему станової організації провінцій Австрійської імперії, передбачивши формування Галицького станового сейму (*Landstände*) як представницького органу трьох станових груп краю (магнатів, шляхти та міщанства). Цьому кроку передували звернення галицької шляхти та духовенства до імператриці Марії Терезії з проханням зберегти їхні дотеперішні привілеї [23, с. 1–6]. Цей орган, юрисдикція якого поширювалася і на Буковину, повинен був збиратися щороку, згідно з відповідним патентом імператора, і виконувати дорадчу роль у вирішенні станових і місцевих питань. Депутати сейму, призначувані імператором, висловлювали монархові свою лояльність і зверталися до Відня з відповідними «адресами». За потреби імператор міг розпустити сейм. Галицький становий сейм замінив колишній державно-правовий інститут шляхетських сеймиків, що існував напередодні входження Галичини до складу монархії Габсбургів. На нашу думку, залучення Королівства Галичини та Володимирії до станової організації імперії мало спростити інкорпорацію нової провінції до складу Австрії.

Висновки

Таким чином, зі вступу на австрійський престол Марії Терезії у державі Габсбургів розпочиналася епоха «освіченого абсолютизму». Їй передувала невдала зовнішня політика – Габсбурги втратили частину володінь в Італії та Сілезію. Ці події та часті повстання переконали австрійську ерцгерцогиню у необхідності реформ. Окрім того, Австрія економічно відставала від провідних європейських держав; особливо гальмувало розвиток країни кріпосне право. Марія Терезія, вступаючи на австрійський трон під гаслом «справедливості та м'якості», намагалася використовувати окремі ідеї Просвітництва для зміцнення центральної влади, але одночасно уникали радикальних перетворень і побоювалася торкатися інтересів дворянства. Вона започаткувала реформи у дусі політики «освіченого, або просвітницького абсолютизму». Це була епоха державних реформ, спрямованих на комплексні зміни у всіх сферах суспільства. Реформи мали на меті через посилення державної централізації та встановлення контролю правлячої династії за всіма сферами суспільного життя залучити імперію до нових історичних процесів і не допустити її відставання від основного суперника – сусідньої Пруссії. Епоха «освіченого абсолютизму» характеризувалася ліквідацією деяких станових привілеїв, реформами, спрямованими на розвиток торгівлі й мануфактур, на ліквідацію феодальної роз'єднаності, спробами звільнення селян від особистої залежності. В Австрії, як і в деяких європейських країнах, використовували популярність ідей французьких просвітителів, проголосивши «союз філософів і монархів».

Список використаних джерел:

1. Maciejewski T. Historia administracji i myśli administracyjnej. Czasy nowożytne i współczesne (XVI–XX w.). Warszawa: Wydawnictwo C. H. Beck, 2013. 392 s.
2. Jaworski I. Historia ustroju państw zachodnio-europejskich (Francja, Anglja. Niemcy). Wilno: Nakładem sekcji wydawniczej koła prawników studentów U.S.B., 1931. 140 s.
3. Wess M. A. The Grand Strategy of the Habsburg Empire 1700–1866. A Study in Interstitial Time-Management. A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Dr. Phil. to the Department of Political and Social Sciences Freie Universität Berlin. Berlin, 2017. 410 p.
4. Hubert S. Poglądy na prawo narodów w Polsce czasów Oświecenia. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1960. 295 s.
5. Grodziski S. Habsburgowie. Dzieje dynastii. Wydanie drugie poszerzone. Kraków: Polska Akademia Umiejętności, 2013. 343 s.
6. Szabo F. Haugwitz, Kaunitz, and the Structure of Government in Austria under Maria Theresia, 1745 to 1761. *Historical Papers*. 1979. No 141. P. 111–130.
7. Berenger J. A History of the Habsburg Empire, 1700–1918. White Plains: Longman, 1997. 342 p.
8. Bartoszewicz K. Dzieje Galicyi: jej stan przed wojną i “wyodrębnienie”. Warszawa: W-wa Gebethner i Wolf, 1917. 216 s.
9. Эдер П. Реформы Марии-Терезии в Австрийской империи 1740–1780 гг. и их распространение на украинских землях (Галиции, Буковине и Закарпатье). *Legea și viața*. Iulie 2014. S. 33–37.
10. ЦДІА України у м. Львові, ф. 146 (Галицьке намісництво), оп. 1, спр. 241 (Меморіал губернатора про політичне і соціально-економічне становище Галичини в час її приєднання до Австрійської імперії, 1773–1774 рр.), 60 арк.
11. Настасяк І. Історико-правовий аналіз входження Галичини до складу Австрійської імперії. *Вісник Львівського університету. Серія «Юридична»*. Львів. 2003. Вип. 38. С. 84–89.
12. Кульчицький В. Утворення коронного краю Галичини в складі Австрії. *Проблеми правознавства*. 1969. Вип. 13. С. 14–21.
13. Occupantur Regna Galliciae et Lodomeriae, die 11 septembris Anno Domini 1772 // Edicta et mandata universalia Regnis Galliciae et Lodomeriae. A die 11 Septembr. 1772 initaе possessionis promulgata. Leopoli: Typis Viduae Josephae Piller, 1773. S. 1–3.
14. Бойко І. Галичина у державно-правовій системі Австрії та Австро-Угорщини (1772–1918): навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 312 с.
15. ЦДІА України у м. Львові, ф. 146, оп. 7, спр. 4795 (Матеріали про компетенцію окремих департаментів Галицького губернаторства і Намісництва, 1773 р.), 507 арк.
16. Никифорак М. Державний лад і право на Буковині в 1774–1918 рр.: автореф. дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.01.02. Київ, 2004. 37 с.
17. Jaworski I. Zarys Powszechnej historii ustrojów państwowych i prawa. Wrocław: Nakładem sekcji wydawniczej koła prawników Wrocławskiego Uniwersytetu, 1947. 223 s.
18. Huber A. Österreichische Reichsgeschichte: Geschichte der Staatsbildung und des Öffentlichen Rechts. Prag; Wien: F. Tempsky; Leipzig: G. Freytag, 1895. 280 s.
19. Джонстон У. Австрійський Ренесанс. Интеллектуальная и социальная история Австро-Венгрии 1848–1938 гг. / пер. с англ. Москва: Московская школа политических исследований, 2004. 634 с.
20. ЦДІА України у м. Львові, ф. 181 (Графи Лянскоронські), оп. 2, спр. 615 (Циркуляри Марії Терезії у зв'язку з приєднанням до Австрії Галичини й Володимирії), 50 арк.
21. Schnür-Pepłowski S. Z przeszłości Galicyi (1772–1862). Lwów: Jakubowski&Zadurawicz, 1895. 627 s.

22. Капраль М. Функціонування органів влади Львова у XIII–XVIII ст. (нарис історії інститутів магдебурзького права). *Український історичний журнал*. 2006. № 5. С. 111–130.

23. ЦДІА України у м. Львові, ф. 146, оп. 1, спр. 104 (Прохання галицької шляхти і і духовенства до імператриці про збереження привілеїв, 1773–1775 рр.), 26 арк.

The article is devoted to the analysis of the reforms of governance in the Austrian Empire under the rule of Maria Theresia (1740–1780). In particular, the historical-legal background and regional peculiarities of the formation of a management system in the state, reasons for the creation and competence of new administrative bodies are analyzed. The process of gradual integration of Galicia into the state-legal structure of the Habsburg monarchy is traced. It was determined that the main directions of reforms within the framework of the policy of enlightened absolutism were the unification and centralization of the administration system. The Austrian legal system was evolutionary, and its key features until the middle of the eighteenth century, were the absolute power of the monarch and the status of the character of society. The monarch concentrated in his hands all full power and was considered the only source of law. States since the Middle Ages had significant privileges and influenced the adoption of state decisions. However, in the modern era in Western Europe, the process of limiting the status of rights and privileges took place. In particular, a number of norms lost their legal and state significance, remaining only legally-private regulations governing the way of occupation and acquisition of estates. However, in the modern era in Western Europe, the process of limiting the status of rights and privileges took place. In particular, a number of norms lost their legal and state significance, remaining only legally-private regulations governing the way of occupation and acquisition of estates. As of the XVIII century. In the Habsburg monarchy, there were 14 ethnic groups who spoke 17 languages and practiced 9 different religions. The lands of the Habsburg monarchy at the beginning of the reign of Mary Theresia consisted of the following parts: 1) the Austrian provinces (Upper and Lower Austria, Styria, Carinthia, Carniola, Tyrol, Vorarerg) - land of the Habsburg family; 2) the territory of the Bohemian Crown (Bohemia, Moravia and Silesia); 3) the kingdom of Hungary; 4) the principality of Transylvania; 5) the Austrian Netherlands (Belgian provinces); 6) Italian land (Tuscany, Lombardy). As of 1748, the territory of the monarchy was divided into twelve provinces (provinces), headed by Empress appointed governors, who directly subordinated to the central government. Provinces were divided into districts (compasses), headed by chiefs.

Key words: reforms, management, enlightened absolutism, state power, legal sphere, Austrian monarchy.